

Nacka tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
E-post: mmd.nacka@dom.se

Komplettering av överklagande i mål nr M 2005-26 (Miljöprövningsdelegationen i Uppsalas beslut den 12 februari 2026 i ärende nr 6441-2025)

Eskilstuna kommun genom dess kommunstyrelse (kommunen) kompletterar tidigare inskickat överklagande enligt följande.

1. YRKANDEN

1. Kommunen yrkar att mark- och miljödomstolen ändrar miljöprövningsdelegationens beslut

a) *i första hand* så att den provisoriska föreskriften P1 ändras så att inga utsläpp av metylenklorid får ske.

b) *i andra hand* så att P1 får följande lydelse (kursiveringar markerar ändringar i förhållande till miljöprövningsdelegationens beslut):

P1. Utsläpp av metylenklorid till luft från produktionslokaler och gasåtervinningssystem får sammanlagt uppgå till högst 500 kilo per uppförd produktionslinje för tillverkning av basfilm och år. Det totala utsläppet av metylenklorid till luft från produktionslokaler och gasåtervinningssystemet får dock inte överskrida *ett (1) ton* per år.

Utsläppet ska kontrolleras genom massbalansberäkning.

Bolaget ska informera tillsynsmyndigheten när en ny produktionslinje är uppförd.

Bolaget ska under prövotiden löpande mäta luftflöde och utsläppskoncentration vid samtliga utsläppspunkter för metylenklorid och hålla mätresultaten digitalt tillgängliga för allmänheten.

c) *i tredje hand* så att P1 får motsvarande lydelse som i b, men att mängderna i första stycket byts ut till högst 1,727 ton per uppförd produktionslinje och år respektive totalt 3,455 ton per år.

d) *i fjärde hand* så att P1 får motsvarande lydelse som i b, men att mängderna i första stycket byts ut till *den högre mängd X som mark- och miljödomstolen finner rimlig, dock högst 120 ton* per uppförd produktionslinje och år respektive totalt *den mängd Y som motsvarar två uppförda produktionslinjer per år*.

2. Kommunen yrkar att mark- och miljödomstolen beslutar att den nya lydelsen av P1 ska gälla utan hinder av laga kraft (verkställighetsförordnande). Yrkandet om verkställighetsförordnande gäller oavsett bifall till kommunens talan i övrigt, dvs. även i förhållande till den lydelse som beslutats hos miljöprövningsdelegationen, om den skulle stå sig.

2. BAKGRUND

Senior Material (Europe) AB (*Senior* eller *bolaget*) har ett miljötillstånd från 2023 som omfattar, såvitt nu är av intresse, tillverkning av 700 miljoner m² basfilm per år. Tillverkningen får enligt tillståndet ske i sex produktionslinjer, med så kallad våtprocess som innefattar användning av metylenklorid (även DCM/diklormetan). I tillståndet har utsläpp av metylenklorid till luft reglerats i den provisoriska föreskriften P1. Prövotiden löper i två år från det att metylenklorid börjat användas i produktionen.¹

Eftersom yrkesmässig användning av metylenklorid pga. ämnets hälsofarliga egenskaper är förbjuden i Sverige, behöver Senior för att få bedriva sin verksamhet, utöver ett miljötillstånd, även dispens från Kemikalieinspektionen (KEMI).² Verksamheten i sig (tillverkning av separatorfilm för användning i litiumbatterier) är ny för svenska förhållanden och miljötillståndet förutsätter dispenser av en omfattning som saknar motsvarighet i KEMI:s praxis.

När Senior gav in sin miljötillståndsansökan i februari 2022 hade bolaget redan sökt och fått dispens hos KEMI för den mängd metylenklorid som man avsåg använda under prövotiden.³ Denna dispens kom inte att utnyttjas, och i februari 2025 gav Senior in en ny ansökan, som KEMI biföll.⁴ Detta beslut kom dock att undanröjas av mark- och miljödomstolen, och ärendet återförvisades till KEMI för ny handläggning.⁵ Mark- och miljödomstolens dom har vunnit laga kraft, vilket innebär att Senior i dagsläget inte har någon dispens för användning av metylenklorid.⁶

¹ Miljöprövningsdelegationen i Uppsalas beslut den 21 juni 2023 i ärende nr 551-1831-2023, som ändrat i Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom den 4 december 2023 i mål nr M 4888-23.

² 6–7 §§ förordningen (1988:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter.

³ KEMI:s beslut den 29 oktober 2021 i ärende nr 5.2-H21-05618.

⁴ KEMI:s beslut den 15 september 2025 i ärende nr 5.2-H25-03766.

⁵ Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom den 18 december 2025 i mål nr M 7690-25.

⁶ Mark- och miljööverdomstolens beslut den 5 mars 2026 i mål nr M 520-26.

I augusti 2025 beslutade Samhällsbyggnadsnämnden i Eskilstuna kommun, såsom tillsynsmyndighet, att ansöka om omprövning av Seniors miljö tillstånd hos miljöprövningsdelegationen (miljöprövningsdelegationens ärende nr 6756-2025). Beslutet var resultatet av en längre tids löpande tillsyn mot Senior avseende faktisk design och konstruktion av fabrik 2 (den del av anläggningen där basfilmen är tänkt att produceras). Ansökan omfattar yrkanden om ändring av såväl provisoriska föreskrifter, däribland P1, som prövotidsutredningar och slutliga villkor. Dagarna innan nämnden fattade sitt beslut inkom Senior med en egen ansökan om omprövning till miljöprövningsdelegationen, som enbart omfattade den provisoriska föreskriften P1. Det är miljöprövningsdelegationens beslut i det ärendet som är föremål för prövning i detta mål.

Miljöprövningsdelegationen har den 25 mars 2026 kungjort ansökan i ärende nr 6756-2025. Kommunen avser att föra talan även i det ärendet.

3. UTGÅNGSPUNKTER FÖR KOMMUNENS TALAN

Kommunen, som tillvaratar miljöintressen och andra allmänna intressen inom kommunen, överklagar miljöprövningsdelegationens beslut med stöd av 16 kap. 12 § första stycket 4 och 22 kap. 26 § andra stycket, jfr 19 kap. 5 § 5 miljöbalken. Eftersom kommunen inte har delegerat behörigheten att överklaga beslut av den typ som det nu är fråga om (miljöprövningsdelegationens beslut om omprövning av tillstånd enligt miljöbalken) företräds kommunen av kommunstyrelsen genom ombud, jfr 6 kap. 15 § kommunallagen (2017:725). I målet för även samhällsbyggnadsnämnden talan, utifrån de intressen som nämnden har att tillvarata i sin roll som tillsynsmyndighet.

Målet rör enbart den provisoriska föreskriften P1, dvs. vad som ska gälla för utsläpp av metylenklorid till luft under prövotiden. Liksom miljöprövningsdelegationen konstaterat omfattas en provisorisk föreskrift inte av samma rättskraft som ett villkor. Provisoriska föreskrifter kan när som helst ändras, på initiativ av såväl verksamhetsutövaren som tillsyns- eller tillståndsmyndigheten, och omfattas inte av de särskilda förfarandereglerna i 24 kap. miljöbalken. (Se Bengtsson m.fl., Miljöbalken, 2025, JUNO Version 24, kommentaren till 22 kap. 27 §.) En följd av att provisoriska föreskrifter inte omfattas av rättskraften är att en ändring av en sådan föreskrift inte heller kan inkräkta på tillståndets rättskraft. Det som regleras i föreskriften kan bli föremål för prövning fram till dess att ett slutligt villkor fastställs.

Att det är Senior som initierat omprövningen i det här ärendet saknar därför betydelse för domstolens utrymme att bestämma vilka utsläppsmängder som P1 ska medge, och hur föreskriften i övrigt ska utformas. Ur det perspektivet är det olyckligt att frågan om P1 nu skiljts ut och prövas överlappande med det större omprövningsärende som nämnden initierat hos miljöprövningsdelegationen. Prövningsramen och de formella förutsättningarna för prövningen vad gäller P1 skiljer sig inte åt mellan de båda ärendena, och oavsett vad som beslutas här kommer frågan om P1 att få prövas igen i det större ärendet, mot bakgrund av bland annat det underlag som Senior åtagit sig att inkomma med där.

Eftersom ett separat beslut avseende P1 nu ändå fattats ser kommunen inget annat alternativ än att träda in även i denna process.

Kommunen ger härvid in en inte obetydlig mängd utredning, varav en stor del getts in dels hos miljöprövningsdelegationen, dels inom ramen för andra ärenden, av sammanslutningen Företagare i Eskilstuna. Kommunen bedömer att det som ges in är relevant för domstolens prövning och vill säkerställa att materialet kommer att utgöra processmaterial, och behöva bemötas av Senior.

Kommunen har efter miljöprövningsdelegationens beslut fått del av ytterligare utredning i form av mätresultat från anläggningarna i Polen och Nantong. Även denna utredning ges in.

4. GRUNDER I SAK

4.1 Förstahandsyrkandet

4.1.1 Oklarheter i underlaget motiverar nollutsläpp

Central utredning för att kunna bedöma effekterna av de metylenkloridutsläpp som planeras i verksamheten utgör de olika spridningsberäkningar som Senior låtit IVL Svenska miljöinstitutet ta fram inom ramen för ansökningarna om tillstånd respektive dispens. Spridningsberäkningarna beskriver, utifrån olika scenarion, vilka halter av metylenklorid som kan förväntas i den omgivande luften vid utsläpp i den storleksordningen som Senior planerar. Spridningsberäkningarna ligger även till grund för antaganden om deposition till mark och vatten. För utredning i denna del inom ramen för tillståndsansökan, se [bilaga 1–4](#).

När Senior fick miljötillstånd fann miljöprövningsdelegationen inte anledning att ifrågasätta resultatet av spridningsberäkningarna, trots att både (dåvarande) Miljö- och räddningstjänstnämnden i Eskilstuna kommun och Länsstyrelsen i Södermanlands län hade invändningar om att effekterna av det ovanligt stora metylenkloridutsläppet inte var utredda. Avgörande för miljöprövningsdelegationens bedömning att utsläppen inte kunde förväntas ge upphov till några olägenheter för människors hälsa eller miljön var bland annat att det handlar om ”mycket låga koncentrationer i mycket höga luftflöden”.⁷

I samband med ansökan om dispens i februari 2025 presenterade Senior nya spridningsberäkningar ([bilaga 5](#)), baserade på den lägre utsläppsmängden 120 ton/produktionslinje och år, och därtill på delvis andra antaganden än de beräkningar som gavs in i tillståndsansökan. Bland annat utgick man från väsentligt lägre utloppshastigheter ur utsläppspunkterna, se Tabell 1 i [bilaga 4](#) respektive [bilaga 5](#).

Sammanslutningen Företagare i Eskilstuna har låtit ta fram en analys av IVL:s spridningsberäkningar, som pekar på väsentliga osäkerheter i de redovisade modellerna ([bilaga 6](#)). Eftersom Senior inte tillhandahållit underliggande data till

⁷ Miljöprövningsdelegationens tillståndsbeslut s. 65.

beräkningarna är det inte möjligt att granska dem. Avsaknad av modelldata gör även att det inte är möjligt att följa upp om utsläppen i verkligheten någorlunda korrekt beskrivs av modellen.

Eftersom IVL:s spridningsberäkningar ligger till grund för i princip alla antaganden om utsläppens effekter på människors hälsa och miljön, är det enligt kommunens mening inte förenligt med försiktighetsprincipen att tillåta några utsläpp så länge Senior inte har rätat ut de frågetecken som finns kring beräkningarna. Detta mot bakgrund av ämnets farlighet och de mängder det nu är fråga om. I detta sammanhang erinrar kommunen om den uppklassificering av metylenklorids riskklassning (bland annat avseende carcinogenitet) som pågår inom ramen för förordning (EG) 1272/2008 (CLP-förordningen), se bilaga 7.

Samhällsbyggnadsnämnden har i det större omprövningsärendet yrkat att prövotidsutredningen U1 ska ändras bland annat så att Senior under prövtiden åläggs att verifiera IVL:s beräkningar utifrån mätningar i utsläppspunkter och omgivningen. Mark- och miljödomstolen har dock redan inom ramen för detta mål möjlighet att förelägga Senior att inkomma med beräkningsunderlaget, se 22 kap. 2 a § miljöbalken.

4.2 Andra-, tredje- och fjärdehandsyrkandena

4.2.1 Bästa möjliga teknik ska gälla, även under prövtiden

Enligt det allmänna villkoret i Seniors miljötillstånd ska verksamheten, om inte annat följer av övriga villkor, bedrivas i huvudsak i enlighet med vad bolaget har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet. Vad gäller utsläpp av metylenklorid till luft har Senior åtagit sig att använda bästa möjliga teknik, oaktat kostnaden för det.⁸ Liksom miljöprövningsdelegationen konstaterat i detta ärende, är bolaget genom det allmänna villkoret bundet av det åtagandet. Bästa möjliga teknik ska alltså tillämpas, även under prövtiden.

4.2.2 Bästa möjliga teknik innebär väsentligt lägre utsläpp

4.2.2.1 Bästa möjliga teknik enligt tillståndsansökan

När det gäller frågan om vad som vid tidpunkten för tillståndsansökan utgjorde bästa möjliga teknik, uppgav bolaget följande:⁹

Detta innefattar bl.a. täckta produktionslinjer, inkapsling av extraktionstanken och torkningsprocessen, placering av extraktions- och torkningsprocesserna i ett separat rum med oberoende ventilation, skapande av lägre lufttryck i extraktions- och torkningsprocessrummet för att säkerställa att läckage inte sker till andra rum, svetsning av rör som leder metylenklorid till gasåtervinningen, ledning av processluft till ett gasåtervinningssystem samt ledning av resterande luftflöde genom ett selektivt membran och adsorptionsfilter innan det släpps ut i omgivningen.

⁸ A.a. s. 49.

⁹ A.a.

Någon ytterligare konventionell rening är inte tekniskt möjligt i dagsläget givet det extremt höga luftflödet. I och med det prioriterade behovet av produkterna beräknas dock ytterligare tekniska framsteg ske i snabb takt och betydande utsläppsminskningar kan sannolikt påräknas inom bara några år. Den senaste generationens teknik (Generation 5) testas för närvarande vid en av bolagets anläggningar i Kina. Om testerna faller väl ut avser bolaget att implementera tekniken vid anläggningen i Eskilstuna.

Att frågan om utsläpp av metylenklorid till luft sattes på provotid var alltså ett sätt att ta höjd för de nya tekniker som Senior vid tidpunkten för tillståndsansökan uppgav var under utveckling i Kina.

4.2.2.2 Implementering av "femte generationens teknik"

Av ett prospekt upprättat av Senior-koncernen som registrerats på Hongkongbörsen i juni 2025 (bilaga 8) framgår att "femte generationens teknik" togs i bruk av Senior i Kina i augusti 2023 och att resultaten utvärderats av konsultbyrån Frost & Sullivan, som konstaterat att den "achieves ultra-low emissions and ultra-high recovery rates, setting new standards for quality, efficiency, intelligence and low-carbon operation" (s.136).

Att femte generationens teknik nu implementeras även i Eskilstuna uppgavs också av Senior som skälet för de 20 procent lägre utsläppsmängder som angavs i dispensansökan i februari 2025.

Den anläggning som fått femte generationens teknik i Kina, och utgör modell för det som nu byggs i Eskilstuna, är Seniors anläggning i Nantong. Den ska alltså i allt väsentligt ha samma processteknik som anläggningen i Eskilstuna. Trots detta är de utsläppsmängder som redovisas för Nantong avsevärt lägre än de som Senior uppger sig kunna klara i Eskilstuna.

4.2.2.3 Seniors anläggning i Nantong, Kina

Anläggningen i Nantong tillståndsansöktes i två faser, för vilka separata miljökonsekvensbeskrivningar upprättades. Den första fasen avsåg sex produktionslinjer med en kapacitet om 1 120 miljoner m² basfilm per år och den andra fasen avsåg ytterligare sex produktionslinjer med en kapacitet om 1 260 miljoner m² basfilm per år.

I miljökonsekvensbeskrivningen för Nantong Fas II (bilaga 9) anges de totala utsläppen "organiserade + oorganiserade" (jfr punktutsläpp och diffusa utsläpp) till 10,3639 ton per år, dvs. ca **1,727 ton per linje** (se Tabell 4.4-11).

De organiserade utsläppen kommer från utsläppspunkterna 30 och 31 kopplade till gasåtervinningen. Luftflödet i varje utsläppspunkt är 22 500 m³/h med en koncentration om 19,04 mg/m³. Detta ger, för varje utsläppspunkt, totala utsläpp om 0,43 kg metylenklorid per timme eller 3,3925 ton per år, vid kontinuerlig drift 7 920 timmar (330 dagar) per år (se Tabell 9.2-2). De totala organiserade utsläppen är således 6,785 ton per år och de oorganiserade utsläppen 3,5789 ton (se avsnitt 10.3(2) *Angaser*).

I avsnitt 4.4.2.1 *Organiserade avgaser* under (3) *Diklormetanavgaser* beskrivs att detta uppnås genom att extraktionstanken är helt innesluten (förutom inloppet) och att avgaser samlas via fläkt och rörledning med en insamlingseffektivitet på 95 procent. Torkningssteget anges vara helt inneslutet med en insamlingseffektivitet på 100 procent. Den senare uppgiften är särskilt intressant mot bakgrund av att den absoluta merparten av utsläppen i Eskilstuna enligt uppgift kommer från just torkningssteget.

I avsnitt 2.2.3 *Miljö kvalitetsstandarder* redovisas i Tabell 2.2-4 kvalitetsstandarder (dygnsmedel resp. 1-timmesmedel) för omgivningsluft avseende koncentrationer av diklormetan. Dessa är för bostadsområden beräknade enligt *Handbok för arbete med atmosfäriska miljöstandarder* som hänvisar till den amerikanska Environmental Protection Agency's (EPA) beräkningsformler. Det dygnsmedelvärdet som därigenom erhålls omräknas enligt en annan formel till timmedelvärdet. Detta är för diklormetan 0,13 mg/m³ (dygnsmedel) respektive 0,34 mg/m³ (timmedel). Av Tabell 2.3–3 framgår att dessa bedöms innehållas och att den beräknade koncentrationen är 0,015 mg/m³ (15,44 µg/m³).

Avseende diffusa utsläpp gäller en koncentrationsgräns på 0,6 mg/m³ (se Tabell 4.4-10).

4.2.2.4 Utsläppen i Eskilstuna 124 gånger högre än Nantong

En jämförelse mellan de utsläppsmängder som Senior planerar i Eskilstuna och de uppgifter som redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen för Nantong Fas II ger vid handen att utsläppen i Eskilstuna, beroende på om man utgår från 900 ton/år (tillståndsansökan) eller 240 ton/år (dispensansökan), är **157 respektive 124 gånger högre per producerad enhet basfilm**. Även de koncentrationer av metylenklorid i omgivningsluften som redovisas är mångdubbelt högre i Eskilstuna. Uppgifterna för de respektive anläggningarna sammanfattas i tabellen nedan.

	Nantong tillstånd 2023	Eskilstuna tillstånd 2023	Eskilstuna dispensansökan 2025
Antal produktionslinjer	6	6	2
Produktionskapacitet (miljoner m ² basfilm)	1 260	700	233
Gasåtervinningsystem	2*22 500 m ³ /h	2*15 000 m ³ /h	1 *15 000 m ³ /h
Utsläpp av metylenklorid ton/år	10,3639	900	240
Utsläpp av metylenklorid per miljoner m ² basfilm	0,0082	1,2875	1,02
Högsta koncentration i utsläppen (mg/m ³)	20	200	120
Hösta koncentration i omgivningen	15,44 µg/m ³	Ej redovisat. 99,9-perc: Ej redovisat 98-perc: 400 µg/m ³	Ej redovisat. 99,9-perc: 1 500 µg/m ³ 98-perc: 400 µg/m ³

Även bedömningarna av vilka nivåer som utgör lämpliga riktvärden för hälsoeffekter varierar i betydande grad.

Seniorkoncernens angivna värden för metylenklorid i luft	Nantong tillstånd 2023	Eskilstuna tillstånd 2023	Eskilstuna dispensansökan 2025
Dygnsmedel	0,13 mg/m ³	3 mg/m ³	3 mg/m ³

4.2.2.5 Lägre utsläpp resultatet av strängare lagkrav

De lägre utsläppsmängder och halter som enligt miljökonsekvensbeskrivningen uppnås i Nantong är såvitt framkommit resultatet av att anläggningen behövt uppfylla krav som ställs i Jiangsuprovinsens lokala föreskrifter DB32/4041-2021 (bilaga 10). Här regleras bland annat gränsvärde för metylenkloridkoncentration vid anläggningens gräns (0,6 mg/m³, se punkt. 4.3.1 och Table 3), högsta tillåtna koncentration av utsläpp av metylenklorid (20 mg/m³, se punkt 4.1.1 och Table 1) samt högsta tillåtna utsläpp per timme och utsläppspunkt (0,45 kg, se punkt 4.1.1 och Table 1, jfr Nantongs 0,43 kg per timme eller 3,3925 ton per år). Härutöver finns i annan lagstiftning krav på att utsläppen av metylenkloridhaltig gas ska ske med minst 15 m/s per utsläppspunkt. Det är dessa utloppshastigheter som Senior har sänkt i dispensansökan.

4.2.2.6 Riskbedömningen i Eskilstuna jämfört med Nantong

I Jiangsuprovinsens lokala föreskrifter finns även förbud mot att späda ut utsläpp genom överventilation (punkt 4.1.2) och krav på att processen och utsläppen ska kunna avbrytas i händelse av incidenter såsom bortfall av gasrening, alternativt att det ska finnas reservrening/redundans (punkt 4.1.7).

Här finns skäl att säga något om hur olycksriskerna beskrivs i underlaget för Nantong Fas II respektive Eskilstuna. I miljökonsekvensbeskrivningen för Nantong anges miljöriskpotentialen för anläggningen som *IV+ Extremt hög miljörisk* avseende luftmiljö (se tabell 2.3-17). Detta på grund av en kombination av att det har bedömts att "Farlighet hos farliga ämnen och processsystem" är *P1 Extremt hög risk* och att miljö känsligheten på grund av befolkningsförhållandena har bedömts vara *E1 Mycket känsligt område*. Detta trots att Nantonganläggningen har väsentligt större skyddsavstånd till omgivande befolkning jämfört med Eskilstunaanläggningen. Det närmaste känsliga målet avseende befolkningen ligger för Nantonganläggningen 1,2 km bort (se Tabell 2.3-16 *Miljö känsliga egenskaper, Kategori: Luftmiljö – inom 5 km runt fabriksplatsen*). Utvärderingen vid riskklassificeringen sker upp till 5 km bort.

I avsnitt 4.4.5 *Utsläppsanalys vid icke-normala driftsförhållanden* analyseras riskerna vid fel i gasreningssystemet. Härvid görs bedömningen att det är en risk på 10 procent per år för en felfunktion och att en sådan förväntas leda till utsläppskoncentrationer av metylenklorid på 122 819 mg/m³. Detta bedöms leda till betydande påverkan på omgivande luft (se tabell 4.5-4 *Planerat projekts identifiering av farlighet i produktionsystemet*).

Detta kan jämföras med den riskanalys som Seniors luftspridningsberäkning i tillståndsansökan bygger på, vilket är en utsläppskoncentration från gasåtervinningen på 5 000 mg/m³ (se bilaga 4). Den mest väsentliga skillnaden i riskbedömningen är att

det för Nantong-anläggningen antas att reningsgraden minskas från 99,98 procent till 0 procent. För Eskilstuna-anläggningen antas i stället att utsläppen från gasåtervinningen ökas 100 gånger, till 5 000 mg/m³, vilket även kan uttryckas som att återvinningsgraden sjunker med 2 procentenheter till 97,98 procent. Med samma antagande om 0 procent rening som i Nantong skulle verksamheten i Eskilstuna ha extremt höga utsläpp. Senior har angett att metylenkloridkoncentrationen i luftflödet till gasåtervinningen är ca 400 000–800 000 mg/m³.

Att viss rening från gasåtervinningen i Eskilstuna sker även vid driftbortfall skulle kunna förklaras av att det sist i systemet, innan luften släpps ut via utsläppspunkterna, sitter absorptionsfilter, som även då systemet ligger nere kommer att fånga upp en del av metylenkloriden. Anläggningen saknar dock, till skillnad från i Nantong, underjordiska, skyddade tankar dit metylenkloriden, enbart med hjälp av självfall, kan föras i händelse av exempelvis brand. I Eskilstuna kan metylenkloriden, såvitt framgått, vid driftstopp/brand pumpas till lagringstankarna. Detta kräver någon form av kraft, och tills systemet är tömt kommer potentiellt stora halter att avdunsta till verksamhetslokalerna. Dessa halter planerar Senior att ventileras ut forcerat, utan rening.

4.2.2.7 "Bästa möjliga teknik" i Ungern, Polen och Hefei (Kina)

Utöver vad som nu anförts om Seniors anläggning i Nantong har det framkommit uppgifter om att även anläggningar med motsvarande tillverkning i Ungern (Semcorp) och Polen (SK hi-tech), liksom Seniors egen anläggning i Hefei, Kina, enligt tillstånds- och ansökningshandlingar, besiktningsrapporter samt Seniors egen hållbarhetsrapportering redovisar betydligt lägre utsläpp än anläggningen i Eskilstuna. Det har föreslagits att detta skulle kunna bero på att de använder sig av tillverkaren Toyobos reningsutrustning *Honeyrotor* respektive *K-Filter* (eller motsvarande), som funnits på marknaden i decennier. Det har även anförts att den betydligt större kapaciteten i dessa anläggningars gasåtervinningssystem, både vad gäller vilka luftflöden som kan tas emot (betydligt högre än i Eskilstuna), och vilka halter av metylenklorid som dessa system klarar av att rena (betydligt lägre), möjliggör ett bättre omhändertagande även av de diffusa utsläppen, bland annat genom så kallade punktutsläpp vid öppningar i processutrustningen. I denna del bifogas tillstånds- och ansökningshandlingar för den anläggning som enklast låter sig jämföras med Eskilstuna; SK hi-techs anläggning i Polen ([bilaga 11–13](#)).

4.2.2.8 Faktiska mätdata visar ännu lägre utsläpp

Efter miljöprövningsdelegationens beslut i detta ärende har kommunen tagit del av officiella mätresultat för Seniors anläggning i Nantong respektive SK hi-techs i Polen, som ger vid handen ännu lägre faktiska utsläppsmängder än de som redovisats i miljökonsekvensbeskrivningen för Nantong Fas II.

För anläggningen i Nantong (Fas I sex linjer och Fas II sex linjer) har Senior till myndigheterna för åren 2024 och 2025 rapporterat punktutsläpp om totalt 0,3 ton ([bilaga 14–15](#)). Hela utsläppet rapporteras under enbart ett kvartal. Detta motsvarar under det kvartalet ett utsläpp på ca 0,04 kg/h, ca 9 procent av gränsvärdet 0,45 kg/h och 20 mg/m³, vilka framgår av miljötillståndets lista över gränsvärden ([bilaga 16](#)). Att noll rapporteras för övriga kvartal för 2024 och 2025 skulle kunna ha sin förklaring i

att utsläppen under dessa kvartal varit så låga att de legat under detektionsgränsen för vad som syns vid kontinuerlig mätning.

Eftersom 0,3 ton under ett kvartal ligger över detektionsgränsen och rapporterades, innebär detta att de årliga punktutsläppen som högst kan förväntas uppgå till 1,2 ton för 12 produktionslinjer vid Nantonganläggningen, dvs. ett årligt utsläpp om högst 100 kg per produktionslinje.

Till detta kommer eventuella diffusa utsläpp. Diffusa VOC-utsläpp anges dock också till noll i Seniors rapportering av faktiska utsläpp (icke-metan kolväten, som utesluter diklormetan, redovisas separat från VOC). Som framgått ovan redovisas de årliga diffusa utsläppen av metylenklorid i miljökonsekvensbeskrivningen för Fas II som 3,5789 ton för sex produktionslinjer, dvs. knappt 600 kg/linje.

Sammantaget blir detta ett faktiskt luftutsläpp av metylenklorid om högst 700 kg per produktionslinje och år.

För anläggningen i Polen har verksamhetsutövaren SK hi-tech för åren 2022, 2023 och 2024 rapporterat utsläpp på 2,301, 2,183 respektive 2,140 ton (bilaga 17–19). Med fyra produktionslinjer i drift motsvarar detta något över **500 kg per produktionslinje och år**. Beskrivning av utsläppspunkter i rapporterna om årliga utsläppsmängder framgår av miljötillståndet och ansökningshandlingarna för anläggningen (bilaga 11–13).

4.2.2.9 Slutsatser

Utifrån det underlag som presenterats ovan framstår det för kommunen som uppenbart att bästa möjliga teknik vad gäller utsläppsmängder i den typ av produktion som det nu handlar om ligger *väsentligt* lägre än de 150 ton/produktionslinje som Senior fick i sitt tillstånd, eller 120 ton/linje som miljöprövningsdelegationen nu beslutat om.

Det som framkommit om utsläppsmängder från anläggningar med motsvarande produktion, liksom det faktum att mycket av det som bolaget åtagit sig att ”utreda” under prövotiden är åtgärder som har kunnat vidtas redan i byggskedet, talar för att så var fallet redan vid tidpunkten för tillståndsansökan. Det har därtill gått fyra år sedan Senior i tillståndsansökan uppgav att man ”inom ett par år” skulle kunna påräkna ”betydande utsläppsminskningar”.

Några närmare överväganden kring om just mängden 900 ton/år motsvarade bästa möjliga teknik gjorde inte miljöprövningsdelegationen i tillståndsprövningen. Avgörande för bedömningen var i stället IVL:s spridningsberäkningar, som enligt Senior visade att man höll sig inom alla relevanta rikt- och gränsvärden. Dessa spridningsberäkningar har nu ifrågasatts. Och alldeles oavsett gäller fortfarande kravet på att utsläpp av hälsofarliga ämnen ska minimeras så långt bästa möjliga teknik medger.

Kommunen konstaterar att prövningen av utsläppens storlek och effekt på omgivningen tycks ha blivit lidande i detta ärende, där miljöprövningsdelegationen vid

tillståndsprövningen lutat sig på en dispensprövning från KEMI, som inte omfattat omgivningspåverkan, och KEMI i ett senare skede lutat sig mot ett miljötillstånd där inga närmare överväganden om utsläppsmängderna gjorts.¹⁰

Vid en jämförelse mellan de krav som gäller för Nantong respektive för Eskilstuna, och de olika gräns- och riktvärden som man förhåller sig till i de båda anläggningarna, framstår det som att Senior vid ansökan om tillstånd och dispens snarare utgått från vilka lagkrav som gäller på respektive ort, när man har beräknat utsläppsmängderna, än vilken faktisk förbrukning som är tekniskt möjlig att uppnå. Detta är inte förenligt med kravet på bästa möjliga teknik eller produktvalsprincipen, särskilt inte då det rör sig om så pass stora mängder av ett ämne som är förbjudet på grund av sina hälsofarliga egenskaper. Användningen ska helt enkelt hållas till ett minimum.

I detta fall har Senior i stället utverkat en mycket omfattande ”utsläppsmarginal” att röra sig inom under prövotiden.

Senior har konsekvent hävdats att bästa möjliga teknik tillämpas i Eskilstuna, men inte kommit med konkreta svar på några av de invändningar som framförs ovan.

Även samhällsbyggnadsnämnden har haft svårt att förstå hur Senior kommit fram till den förbrukning som ligger till grund för spridningsberäkningarna. Nämnden har därför förelagt bolaget att inkomma med uppgifter om hur mängden (120 ton/linje) har beräknats och hur bolaget ser på skillnaden mellan sig och andra bolag med liknande tillverkning i Europa. I denna del hänvisas till bilaga 1 och 2 i nämndens överklagande (där det framgår att Senior avser inkomma med dessa uppgifter inom ramen för den pågående omprövningen hos miljöprövningsdelegationen), samt till det nämnden idag anför i komplettering av sitt överklagande i detta mål.

4.2.3 Utsläppen ska begränsas till motsvarande två produktionslinjer

Oavsett vilken utsläppsnivå som kan anses ha varit förenlig med bästa möjliga teknik vid tidpunkten för tillståndsansökan tycks det vara ostridigt att det skett och sker en snabb teknikutveckling på området, och att det finns starka intressen som driver på den utvecklingen. Detta var ju också anledningen till att utsläppsfrågan sattes på prövotid i tillståndet.

Senior har genom samtliga processer hänvisat till den pågående teknikutvecklingen vid bolagets anläggningar och vidhållit att man kommer att byta till en mer miljövänlig process så snart det är möjligt. Inom ramen för den senaste dispensprövningen 2025 uppgav Senior att man under de senaste två åren arbetat med utveckling av en processlösning som skulle kunna ersätta metylenklorid som lösningsmedel och att projektet var i en driftsättningsfas inför test av faktisk produktion i industriell skala.¹¹

Mot den bakgrunden kan kommunen inte se att det är förenligt med försiktighetsprincipen eller produktvalsprincipen att prövotidsvillkoret P1 medger en

¹⁰ För en utförlig diskussion om prövningsramen i dessa ärenden, se mark- och miljödomstolens dom i M 7690-25.

¹¹ A.a. s. 29.

fullt utbyggd produktion. Det måste tvärtom, med hänsyn till ämnets farlighet, ses som uteslutet att bygga ut en anläggning snabbare än vad som är absolut nödvändigt, när helt nya processtekniker, som kan medge nollutsläpp av metylenklorid, är så pass nära förestående.

Senior har själva uppgett att de kommer att ha två produktionslinjer i drift under provotiden och sökt dispens för motsvarande mängd. Samhällsbyggnadsnämnden har bedömt att detta är tillräckligt för att kunna fullfölja provotiden och uppfylla kraven i provotidsutredningen U1. Genom att P1 begränsas till två produktionslinjer kommer föreskriften att spegla de faktiska förhållandena och bolaget undviker att bygga fast sig i en äldre teknik som inom kort kan behöva bytas ut med höga kostnader som följd. Som framgått ovan kan en sådan begränsning av en provisorisk föreskrift inte ses som en inskränkning av tillståndets rättskraft.

Även de oklarheter i riskhanteringen som lyfts ovan talar med styrka för att mängderna metylenklorid som hanteras i verksamheten ska hållas till ett minimum, även under provotiden.

4.2.4 Senior ska löpande redovisa utsläppshalter för allmänheten

Mot bakgrund av den påverkan som dessa utsläpp potentiellt kan ha på sin omgivning, och den stora oro som många kommuninnevanare i Eskilstuna gett uttryck för, anser kommunen att Senior ska åläggas att under provotiden löpande redovisa luftflöden och utsläppshalter vid samtliga utsläppspunkter för metylenklorid, och hålla mätresultaten digitalt tillgängliga för allmänheten.

4.3 Verkställighetsförordnande

Kommunen bedömer att det är av stor vikt att P1 i sin lydelse enligt Seniors miljötillstånd, med en total utsläppsmängd på 900 ton per år, inte riskerar att kvarstå som reglering när provotiden startar på grund av att eventuella överklaganden fördröjer laga kraft. Detta eftersom denna utsläppsmängd inte speglar den aktuella situationen eller säkerställer bästa möjliga teknik. Därför bör mark- och miljödomstolen, oavsett om miljöprövningsdelegationens beslut står sig eller inte, besluta att den nya lydelsen av P1 ska gälla utan hinder av laga kraft.

5. SAMMANFATTNING

De spridningsberäkningar som Senior låtit IVL ta fram ligger till grund för i princip alla antaganden om de planerade metylenkloridutsläppens effekter på människors hälsa och miljön. Eftersom dessa beräkningar nu ifrågasatts är det enligt kommunens mening, mot bakgrund av ämnets farlighet och de mängder det är fråga om, inte förenligt med försiktighetsprincipen att tillåta några utsläpp. I första hand yrkas därför att P1 ändras så att inga utsläpp av metylenklorid får ske.

Senior har åtagit sig att oavsett kostnad använda bästa möjliga teknik. Liksom miljöprövningsdelegationen konstaterat är bolaget bundet av detta åtagande, även

under prövotiden. Den utredning som kommunen tagit del av avseende andra anläggningar med likvärdig produktion, däribland Seniors egen anläggning i Nantong och SK hi-techs anläggning i Polen, visar att bästa möjliga teknik vad gäller utsläppsmängder i den här typen av produktion ligger *väsentligt* lägre än de 150 ton/produktionslinje som Senior fick i sitt tillstånd, eller 120 ton/linje som miljöprövningsdelegationen nu beslutat om. Vid en jämförelse mellan de olika anläggningarna framstår det som att Senior när man har beräknat utsläppsmängderna snarare utgått från vilka lagkrav som gäller på respektive ort, än vilken faktisk förbrukning som är tekniskt möjlig att uppnå. I Eskilstuna har det lett till att bolaget fått en mycket omfattande ”utsläppsmarginal” att röra sig inom under prövotiden. Detta är inte förenligt med kravet på bästa möjliga teknik eller produktvalsprincipen, särskilt inte då det rör sig om så pass stora mängder av ett ämne som är förbjudet på grund av sina hälsofarliga egenskaper.

För det fall kommunens förstahandsyrkande inte bifalls ska utsläppen per produktionslinje och år därför begränsas på det sätt som framgår av kommunens andra-, tredje- respektive fjärdehandsyrkande.

Utsläppen ska därvid också begränsas till att avse två produktionslinjer. Senior har själva uppgett att processtekniker som helt skulle kunna ersätta metylenklorid är under utveckling och genom samtliga processer vidhållit att man kommer att byta till en mer miljövänlig process så snart det är möjligt. Mot den bakgrunden måste det enligt kommunen, med beaktande av försiktighetsprincipen och produktvalsprincipen, ses som uteslutet att bygga ut anläggningen snabbare än vad som är absolut nödvändigt. Senior har själva uppgett att man kommer att ha två produktionslinjer i drift under prövotiden och samhällsbyggnadsnämnden har bedömt att det är tillräckligt för att kunna uppfylla kraven i prövotidsutredningen U1.

Senior ska även åläggas att under prövotiden löpande mäta luftflöden och utsläppshalter och hålla mätresultaten tillgängliga för allmänheten.

För att den mängd om totalt 900 ton per år inte ska riskera att kvarstå om prövotiden börjar löpa när denna prövning fortfarande pågår finns det, oavsett bifall till kommunens talan i övrigt, skäl att förena den nya lydelsen av P1 med verkställighetsförordnande.

Pia Svennerholm Moberg

Karin Wallin

Chefsjurist

Stadsjurist

Bilageförteckning

1. Teknisk beskrivning 2022-02-23 (bilaga till tillståndsansökan)
2. Miljökonsekvensbeskrivning 2022-02-23 (bilaga till tillståndsansökan)
3. PM Luft, AFRY 2021-06-28 (bilaga till tillståndsansökan)
4. Spridningsberäkning av metylenklorid, IVL 2021-06-21 (bilaga till tillståndsansökan)
5. Spridningsberäkning av metylenklorid, IVL (bilaga till dispensansökan 2025-02-07)
6. Utlåtande från ERM (0781298 AQ Review 27 May 2025)
7. RAC Opinion 2025-03-10
8. Prospekt Senior Hongkongbörsen (utdrag; hela dokumentet är ingivet hos MPD)
9. Senior Nantong MKB Fas II 2022MAR, översättning SE
10. DB32-4041-2021 Local Standard och Jiangsu Province, prof översättning EN (orig CN ingivet hos MPD)
11. Tillstånd SK hi-tech Polen 2021-07-20, prof. översättning till SV
 - 11.1 Tillstånd SK hi-tech Polen 2021-07-20, orig PL
12. Ändringstillstånd SK hi-tech Polen 2023-10-27, översättning SV
 - 12.1 Ändringstillstånd SK HI-TECH Polen 2023-10-27, orig PL
13. Ändringsansökan SK hi-tech Polen okt 2022, översättning EN
 - 13.1 Ändringsansökan SK HI-TECH Poland okt 2022, orig PL
14. Senior Nantong Utsläppsrapport 2024, GPTPro54 SWE
 - 14.1 Senior Nantong Utsläppsrapport 2024, CN
15. Senior Nantong Utsläppsrapport 2025, GPTPro54 SWE
 - 15.1 Senior Nantong Utsläppsrapport 2025, CN
16. Senior Nantong MEE 01 Luftföroreningars utsläppsinformation, GPT54Pro SWE
 - 16.1 Senior Nantong MEE 01 Luftföroreningars utsläppsinformation, CN
17. SK hi-tech Polen Utsläppsrapport 2022, DeepL SWE
 - 17.1 SK hi-tech Polen Utsläppsrapport 2022, PL
18. SK hi-tech Polen Utsläppsrapport 2023, DeepL SWE
 - 18.1 SK hi-tech Polen Utsläppsrapport 2023, PL
19. SK hi-tech Polen Utsläppsrapport 2024, DeepL SWE
 - 19.1 SK hi-tech Polen Utsläppsrapport 2024, PL